

01

Januari 2021 Jaargang 9

NIEUWSBRIEF

Nieuwsbrief

1

Column/ Colofon

2

Excursies en vrijwilligers werkzaamheden

Een rake column

3

Info Werkgroepen

4

Foto's in beeld

5

Het duinbekermos verteld

6

Groenlingen in Ambacht

7

Hooge Nesse raadsvergadering

8

Ouderwetse winters goed voor vlinders

9

Insecten zwaar onder druk

11

Vleermuizen kasten vaak oververhit

14

Damherten worden afgeschoten

17

Buiten de regio

18

Kort bericht

19

Vrijwilligers gevraagd

Werkgroep Flora en fauna Zwijndrechtse Waard

(Onderdeel van de Stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard)

COLUMN

Toen we maanden geleden de data voor onze voor onze excursies en ander werkzaamheden aan het plannen waren konden we niet vermoeden we dachten in januari het alles kon niet kon doorgaan. Helaas haalt de realiteit ons optimisme vandaag steeds in: het aantal corona-besmettingen is nog steeds zo hoog dat er nog geen activiteiten kunnen worden toegelaten.

Een jaar om gauw te vergeten. Wie ik er in mijn omgeving ook op aanspreek, iedereen gebruikt bijna dezelfde woorden als ik ze vraag hoe zij 2020 hebben ervaren: "Het was een raar jaar." En ze voegen daar vaak nog aan toe: "Laten we het maar gauw vergeten." De verleiding is inderdaad groot om op de drempel van het nieuwe jaar niet meer terug te kijken en de blik hoopvol te richten op de toekomst, waarin het – zo lijkt het althans - toch echt niet slechter kan lopen dan in de afgelopen 12 maanden Waterschap kappen

Doen we dan helemaal niets? Dat is niet zo. Ondank alles gaan de vergaderingen gewoon door, alleen op een andere manier. We vergaderen per beeld en dat is tocht wel iets anders dan wat we gewend zijn.

Helaas bekruipt mij ook het gevoel dat veel situaties onbelicht blijven en zelfs het democratische besluiten in het geding zijn. Dit is zelf gebleken uit een onderzoek van de gemeenten in Nederland zelf hebben uitgevoerd.

Op het ogenblik zijn er gesprekken over de Hooge nesse en zijn toekomst en ook de plannen voor zonnepanelen in het Devel gebeid.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Werkgroep "Flora en Fauna Zwijndrechtse Waard"

De werkgroep is een onderdeel van de "Stichting Natuur en Landschap Zwijndrechtse Waard Ook werken wij nauw samen met de "Stichting Hooge Nesse/Veerplaat"

*Bezoekerscentrum: t 'Weetpunt
Develpad 169
3335AR Zwijndrecht*

Voor verdere informatie kunt onze website bezoeken

*Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard:
<http://www.natuur-zw.nl/Wordpress/>*

*Stichting Hooge Nesse/Veerplaat:
<http://www.hoogenesse.nl/>*

Redactie: Ron Stevense

Hooge Nesse Foto: Ron Stevense

Excursies

Vrijwilligers werkzaamheden

Activiteiten

Agenda 2021

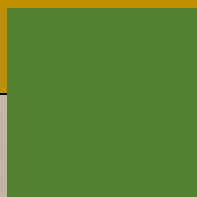
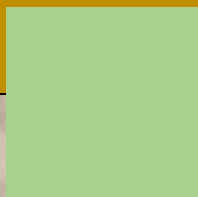
WERKGOEP NATUURONDERHOUD ZWIJNDRECHTSE WAARD

Werkzaamheden in de Hooge Nesse polder/ Veerplaat

Natuur werkdag Hooge Nesse van 9.00-12.30 uur

Gegevens zie info bladzijde

Wilt u meedoen informeer dan. Wij werken in kleine groepen
Corona proef

EEN RAKE COLUMN VAN STINE JENSEN

Uit het hart gegrepen.

Kwetsbaren.

De tweede Lock down is een test van beschaving.

Een flink aantal jaren terug ging ik met een groepswandelreis mee naar IJsland. Ik had er obsessief naar uitgezien, mijn droom kwam uit! Zoals wel vaker bij wandelvakanties splitste de groep zich al snel op in drie groepen: de fanatieke koplopers, vaak lange, lenige mensen voor wie de sportieve uitdaging vooropstaat; de middenmoters – daar behoorde ik toe – met gemiddelde lichamen en gemiddelde snelheden; en de achterblijvers. Die laatste groep bestond uit wat oudere vrouwen, en ze hielden de boel op, want twee hadden hoogtevrees, de derde een blessure aan haar been en de vierde leek niet vooruit te branden. Je móést in dit onherbergzame landschap op elkaar wachten, en dat wij al een halfuur zaten te pauzeren en het koud kregen deed er niet toe: ook de traagste hebben recht op een pauze.

Ik ergerde me kapot. Dit schoot niet op zo, met dat gemakker over hoogtevrees, en dat allemaal tijdens mijn droomreis, waarvan ik geen seconde onbenut wilde laten. Ik probeerde de irritatie uit mijn lijf te benen.

Op dag drie werd ik wakker met pijn in mijn knie. Ik kon nauwelijks een stap zetten. Een vrouw uit de trage groep bood me meteen haar wandelstok aan. Ik geneerde me, zei dat ik er zelf een zou kopen. De aardige IJslandse buschauffeur die ons een stuk reed naar een volgend verblijf, regelde met een bevriende andere chauffeur dat die twee stokken mee zou nemen van weer een bevriende collega met een sportzaak uit een klein IJsland dorp. In een besneeuwd landschap in the middle of nowhere stopten twee bussen, de ramen gingen open, de stokken werden aangereikt. Ze waren voor mij. De hele groep sloeg het tafereel gade, terwijl het schaamrood me naar de kaken steeg.

De dagen erna liep ik achteraan. De trage groep was ontstellend lief voor me. Ze wachtten op me, hadden het goed met elkaar en ik mocht erbij horen. De een vertelde dat ze kanker had overleefd; IJsland was haar cadeau. De ander had haar man net verloren; IJsland was helende grond. Schaamte, geluk, liefde, dankbaarheid – ik voelde veel tegelijkertijd.

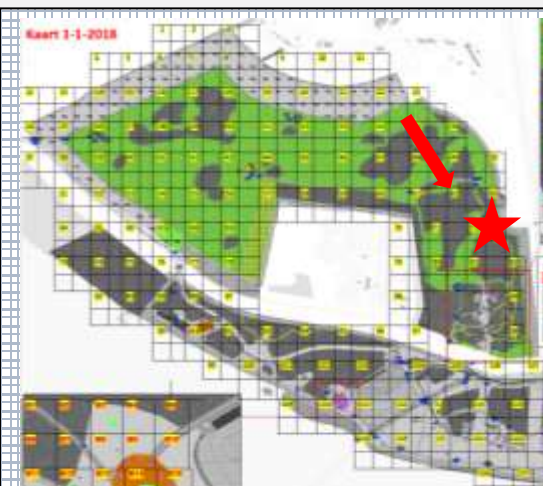
Ik nam me voor deze levensles nooit meer te vergeten. Na de aankondiging van de tweede Lock down dacht ik eraan terug. Jort Kelder zei op televisie: ‘We zijn een kleine, zeer kwetsbare groep nu aan het beschermen, ten koste van al het andere.’ Zeker, dacht ik, en dat is precies de kern van beschaving en de test ervan: hoe je met de allerkwetsbaarsten omgaat. Soms betekent het: wachten op een ander, soms betekent het: je bekommeren om het verhaal van de ander. De kwetsbaren kunnen jong zijn, of oud. Het kan je vader of je moeder zijn. Of, op een dag, jijzelf. Via de Outlook Email App-app voor Android

Werkgroep Natuur Onderhoud Zwijndrechtse Waard

Locatie: Hooge Nesse/Veerplaat

KORTE INFORMATIE:

- 1 Waterstand achter de dam gaat omhoog
- 2 Pompen geplaatst
- 3 Rietvelden bomenvrij gemaakt

Verzamelen bij de ingang Hooge Nesse/bij hsl-lijn. (Lindsedijk)

Aanvang: 9.00 uur- 12.30 uur
 Klaarzet team 8.30 uur bij van Nesse/ werkschuur
 Onder leiding van: Ron
 Info en afmelden bij: rstevense@chello.nl

Weersverwachting

Verwachte temperatuur: 4 graden Celsius
 Weer: kans op regen
 Bijzonderheden: geen

Beheeractiviteiten: Diverse.

Maaien, kappen enz....

Flora en Fauna Werkgroep Zwijndrechtse Waard

Vogelwerkgroep Zwijndrechtse Waard

Excursie werkgroep

Werkgroep nestkasten

KORTE INFORMATIE:

- 1 Meer kerkuilenkasten plaatsen
- 2 Wintervoer voor vogels
- 3 Vogeltellingen Devel 2020 unieke aantallen te noemen
- 4 Groepen reeën op de Hooge nesse
- 5 Corona helaas geen excursies nog
- 6 Werkgroep Hooge nesse houdt de wandelpaden open

Flora en fauna werkgroep nieuws

De afgelopen tijd is er hard gewerkt op de Hooge nesse (in kleine aangepaste groepjes) Er zijn zon aangedreven pompen geplaatst om het riet natter te houden in droge tijden. Ook de werking van de dam wordt zichtbaar. De waterstand wordt steeds hoger en we hopen dat dit experiment slaagt Dit zou kunne betekenen dat er op de Hooge Nesse meer water beschikbaar komt op de lage gedeeltes.

Er si we l wat gaande in de gemeente Zwijndrecht. De gemeente vergaderd en wij ook over de toekomst van de Hooge nesse waar centraal staat dat natuur de hoofdzaak is. Afgelopen jaren hebben we al vele projecten moge realiseren. De toekomst van het gebouw is nog niet bekend maar het is wel in zijn geheel klaar. De "bouwers "zijn weg en nu kijken wat gaat er mee gebeuren!

De planen om zonnepanelen te plasten in het Devel gebeid zijn ook gaande. In diverse bijeenkomsten kunne we horen van de plannen die heeft. Dit gebeid is uniek als natuur gebeid waar vele rode lijst soort vogels voorkomen. Dus en standpunt bepalen is nog niet gedaan maar we moeten de vogel wel de ruimte blijven geven. Zeker in het volgebouwde zwijndrechtse aard met al zijn infrastructuren.

FOTO'S IN BEELD

Foto 1: Dam op de Hooge
Nesse

Foto 2: Krakeend

Foto 3: Torenvalk

Foto 4

Het duinbekermos vertelt...

In Ambacht leven we op de klei. De bodem bestaat hier van oorsprong uit zogenaamde zeeklei, die onder invloed van eb en vloed is afgezet. Ook aan de planten is te zien dat we hier een rijke kleigrond hebben. Op enkele plekken wijkt de vegetatie echter af, meestal omdat de mens daar heeft ingegrepen. Eén van die locaties blijkt de noordpunt van het eiland de Sophiapolder te zijn, in de Noord. Hier vonden vogelaars, die een vogeltelling aan het uitvoeren waren, namelijk het duinbekermos. Een korstmos dat vrijwel uitsluitend in kalkrijke duinen en in de mergelgroeves van Zuid-Limburg voorkomt, en hier dus niet is te verwachten.

De vondst op de Sophiapolder was uniek, omdat dit één van de weinig locaties in Nederland is buiten het normale verspreidingsgebied. Dat is opvallend, want het duinbekermos is niet in staat om zichzelf over zo'n grote afstand te verplaatsen. Net als alle korstmossen is het duinbekermos een samenleving tussen een schimmel en een alg. De schimmel zorgt via zonlicht voor de suikers, de alg kan water en mineralen opnemen. Om zich voort te planten vormen korstmossen geen zaden, maar sporen. Bekermossen, met hun kenmerkende bekervormen, hebben daarvoor zelfs een speciale methode.

Foto: Matthieu Plaisier (duinbekermos).

Het schimmelgedeelte van het korstmos vormt de sporen. De sporen van het duinbekermos worden opgeslagen in zogenaamde vruchtlichamen, die aan de rand van de bekertjes zitten. Deze zijn bruinachtig en goed te zien op de bijgevoegde foto. Wanneer de sporen in deze zogenaamde apotheciën zitten, is het wachten op de regen. In de beker past namelijk precies een regendruppel. Wanneer daar een tweede druppel opvalt, zal deze wegspatten. Hiermee neemt de druppel de sporen uit de rand van de beker mee. Op deze wijze verspreiden de sporen zich, en dus het duinbekermos. De soort kan zich zo dus slechts over korte afstanden verspreiden. Vanzelfsprekend had het

duinbekermos op deze manier niet de Sophiapolder kunnen bereiken vanuit de duinen. Zonder toedoen van de mens, die hier waarschijnlijk zand (inclusief de sporen van het duinbekermos) uit het kustgebied heeft aangebracht, hadden we dit mooie duinbekermos dus niet in Ambacht gehad!

Heeft u vragen, zelf wat onbekends gezien of andere opmerkingen? Mail me gerust: cornelisfokker@gmail.com

Groenlingen in Ambacht, een groene schoonheid!

Groenlingen zijn redelijk onbekende vogels. Gek eigenlijk, want ze komen vaak voor in tuinen en zijn schitterend gekleurd. Zeker de mannetjes, met hun geelgroene verenpak. Zeker in het voorjaar als ze hun best doen om de vrouwtjes te versieren, laten ze zich van hun mooiste kant zien. De vrouwtjes zijn wat rustiger gekleurd, meer grijsbruin, maar aan de vleugelranden toch ook wel een groene tint. Groenlingen zijn in deze tijd van het jaar het beste te zien, want ze komen graag op vogelvoer in tuinen. Met name zonnebloempitten zijn favoriet die ze met hun dikke snavels open malen om het binnenste uit de pit te kunnen halen.

Deze winter heb ik ook weer een aantal groenlingen in de tuin, waarvan één exemplaar zowaar geringd bleek te zijn. Het exemplaar blijkt uit België afkomstig, waar die geringd is voor onderzoek. Enkele jaren geleden zag ik een groenling in de tuin die een Deense ring om de poot had, en een aanzienlijke grotere afstand had afgelegd. In de winter komen namelijk groenlingen uit het noorden om in Nederland te overwinteren, maar ook blijft een deel van de broedvogels uit Ambacht hier. In 2020 telden ik in Ambacht namelijk ruim 30 paartjes groenling in ons dorp. Ze broeden vooral in tuinen met veel bomen en struiken, met name coniferen en andere dichte bomen en struiken zijn favoriet. In de nieuwste wijken van het dorp, in de Volgerlanden, zitten ze gewoon niet. In deze wijken is nauwelijks een boom of struik van formaat te vinden die voor groenlingen voldoet. Daar valt dus nog wat te winnen voor deze mooie vogelsoort!

Foto's: Merijn Loeve (groenling)

De groenling bij mij in de tuin is ook al bij andere vogelaars in ons dorp opgedoken. Dat weten we dankzij het ringetje om de poot. Groenlingen zwerven nu dus door het dorp, op zoek naar geschikte tuinen. Een koud kunstje

dus om ook een groenling in de tuin te krijgen. Vooral veel voeren (met name zonnebloempitten) wordt door ze gewaardeerd. En de meest groene tuinen hebben ook het geluk om in de zomer groenlingen te hebben. Een mooie uitdaging!

Heeft u vragen, zelf wat onbekends gezien of andere opmerkingen? Mail me gerust: cornelisfokker@gmail.com

PERS BERICHTEN

Hooge nesse raadsvergadering

Gemeente
Zwijndrecht

StadsNieuws is een uitgave van de gemeente Zwijndrecht | [WW](#)

Nieuws van de gemeenteraad

Dit is een informatierubriek van de gemeenteraad

Raadsvergadering 26 januari over Natuurpark Hooge Nesse en jeugd

Dinsdag 26 januari om 20.00 uur is er een digitale gemeenteraadsvergadering. Natuurpark Hooge Nesse en de Service Organisatie Jeugd staan onder meer op de agenda. Inspreken kan, meld u tot 4 uur voor de vergadering bij griffie@zwijndrecht.nl

Op www.raadzwijndrecht.nl vindt u de agenda en bent u van harte welkom de vergadering digitaal via video live mee te kijken.

Natuurpark Hooge Nesse

Op 5 januari werd de raad bijgepraat in de carroussel over het Natuurpark de Hooge Nes-

se. Het natuureducatiecentrum is inmiddels technisch opgeleverd. Gevraagd wordt in te stemmen met het projectplan voor de organisatiestructuur, de exploitatie en beheer van het natuureducatiecentrum, het beheer van het volledige natuurpark en het stimuleren van de doorontwikkeling in duurzaam en circulair gebruik en beheer van het gebouw en het park. De gemeenteraad vindt het gebouw prachtig met vele mogelijkheden. De raadsleden hadden nog veel vragen met name over de financiën. Afgesproken werd om extra cijfers toe te voegen aan het project plan. Het debat zal dan ook met name over de financiën gaan.

Service Organisatie Jeugd

De raad wordt gevraagd een zienswijze in te dienen op de begrotingswijziging 2021 van de Service Organisatie Jeugd. Er wordt over de aangepaste brief gesproken.

Ouderwetse winters goed voor vlinders?

[De Vlinderstichting](#)

4-JAN-2021 - Vlinderliefhebbers gaan er altijd vanuit dat koude winters goed zijn voor vlinders. Kwakkelwinters, zoals we de afgelopen jaren zoveel hebben, zouden niet goed zijn en een van de vele oorzaken zijn voor de achteruitgang van vlinders. Maar is dat ook zo? Gelukkig hebben we hier in Nederland, en ook in Groot-Brittannië, meetnetten die daar informatie over geven.

Warme winters zijn niet goed voor de grote parelmoervlinder (Bron: Kars Veling)

Doordat in die meetnetten op een gestandaardiseerde manier wordt geteld en omdat de routes al jarenlang (in Groot-Brittannië vanaf 1976 en in ons land vanaf 1990) op diezelfde manier worden geteld, kunnen we de resultaten vergelijken met de weersgegevens die ook op vastgestelde manier worden verzameld. Een aantal verbanden zijn evident, zoals dat warm zomerweer zorgt voor veel vlinders, maar ook de wintertemperaturen blijken van

invloed. Warme winters bleken in een Brits onderzoek negatief te zijn voor meer dan de helft van de onderzochte soorten. Dat ging zowel om gewone vlinders die weinig speciale eisen stellen (de zogenaamde kroeglopers) als om de habitatspecialisten. Ook bleek het effect op te treden in alle vier overwinteringsstadia. Zo vertoonden alle vier de vlinderoverwintelaars - citroenvlinder, kleine vos, dagpauwoog en gehakkelde aurelia - een negatieve relatie met extreme winterwarmte. Dat was ook het geval bij sommige soorten die de winter doorbrengen als ei, zoals de eikenpage, als rups (bijv. bruin dikkopje, grote parelmoervlinder, kleine ijsvogelvlinder en icarusblauwtje), en ook bij popoverwintelaars als klein geaderd witje, oranjetipje en groentje.

*Koevinkje profiteert van koude winters
(Bron: Kars Veling)*

Behalve dat negatieve effect van warme winterdagen bleek dat er voor dertien soorten een positieve correlatie was met juist koude winterdagen. Dat was bijvoorbeeld het geval bij groot dikkopje, groot koolwitje en koevinkje, terwijl slechts twee soorten (argusvlinder en heideblauwtje) een negatief verband vertoonden. Dus terwijl koude periodes in de winter de neiging hebben neutraal of gunstig te zijn in hun impact op

vlinderpopulaties, waren ongebruikelijk warme periodes in de winter over het algemeen schadelijk. De reden hiervoor is niet echt bekend, maar het zou goed kunnen zijn dat sterfte veroorzaakt door ziekteverwekkers kan toenemen in mildere winters en dat warme temperaturen de winterrust kunnen verstoren, waardoor uitputting van reserves optreedt en vlinders gevoeliger zijn voor kou als het dan wel even koud wordt. En wat betreft het voorjaar: het is zeker zo dat vlinders in het voorjaar eerder verschijnen bij hogere temperaturen, maar uit een andere studie met de monitoringgegevens bleek ook dat bijvoorbeeld oranjetipje en klein geaderd witje eerder vlogen na koude winters, iets dat je niet direct zou verwachten.

Hoewel het natuurlijk boeiend is om de effecten van het weer op vlinders te bestuderen, zeker nu we te maken hebben met klimaatverandering, moeten we ons wel realiseren dat het weer vaak de rimpelingen veroorzaakt in de trends van vlinders. De kwaliteit van het leefgebied bepaalt echt of het goed of slecht gaat met een vlinder.

Tekst en foto's: Kars Veling, [De Vlinderstichting](#)

Insecten zwaar onder druk; ook gewone soorten hebben het moeilijk

[De Vlinderstichting](#)

12-JAN-2021 - Nieuwe studies over insectensterfte bevestigen wat de afgelopen jaren al duidelijk werd: het gaat slecht met de insecten wereldwijd. Er zijn vele oorzaken en de problemen beïnvloeden elkaar en versterken elkaar soms ook nog. De maatregelen om insectensterfte tegen te gaan zijn grootschalig en ingrijpend, maar als individu kun je ook bijdragen om de insecten in je eigen omgeving te helpen.

Graslandvlinders, zoals dit bruin zandoogje, hebben het in heel Europa zwaar (Bron: Kars Veling)

Het wetenschappelijke tijdschrift [PNAS](#) (Proceedings of the National Academy of Sciences), publiceerde recent een themanummer over insecten. Een van de artikelen, waar ook medewerkers van de Vlinderstichting aan hebben bijgedragen, gaat over de vlinderstand in Europa. Op de Rode Lijst van Europese vlinders van 2010 staan 38 van de 482 Europese soorten (acht procent) als bedreigd en 44 soorten (tien procent) als kwetsbaar. Van 47 soorten was de status niet te beoordelen. In Groot-Brittannië, Nederland en Vlaanderen zijn meetnetten waar betrouwbare

trends uit te halen zijn en deze worden in het artikel besproken. De achteruitgang van de dagvlinders is in deze landen respectievelijk 50 procent, 50 procent en 32 procent. Opvallend is dat de achteruitgang niet alleen de fijnproevers, de soorten die heel speciale eisen stellen aan hun leefomgeving, treft. Ook 'gewone' soorten, die algemene waardplanten hebben en weinig kritisch lijken, vallen onder de verliezers. Datzelfde concluderen de onderzoekers van de Radbouduniversiteit, die de data van het insectenonderzoek in Duitsland, waar alle insecten op een hoop werden gegooid, hebben gebruikt om te kijken hoe de situatie voor één soortgroep was. Ze hebben de zweefvliegen uitgewerkt en het bleek ook daar dat de achteruitgang niet alleen de zeldzame soorten betrof, maar ook heel algemene.

Oranjetipje op pinksterbloem. Zorg voor meer bloemen in uw omgeving en kies met name inheemse soorten (Bron: Kars Veling)

Uit de artikelen in dit themanummer blijkt dat er veel oorzaken zijn van de geconstateerde achteruitgang. Dat zijn, niet verrassend, het intensieve landgebruik, waarbij verstedelijking en intensieve landbouw met name belangrijk zijn, maar ook klimaatverandering, verdroging en lichtvervuiling en meer spelen een rol. Om de insectensterfte tegen te gaan zijn dan ook grootschalige en ingrijpende maatregelen noodzakelijk. Het is van groot belang dat deze niet nationaal worden geregeld, maar juist

internationaal, op Europese en zelfs wereldschaal. Maar in een opiniestuk in het themanummer geven de auteurs aan dat ook ieder individu kan bijdragen om de insectenstand te bevorderen. Die maatregelen kunnen niet de gevolgen van de intensivering van het landschap en de klimaatverandering stoppen, maar de insecten in de directe omgeving zullen er zeker van profiteren en als dat op heel veel plekken gebeurt, zet het wel degelijk zoden aan de dijk. Ze geven acht voorbeelden van manieren om de insecten te helpen.

In de eerste plaats kunnen we zorgen dat onze eigen omgeving aantrekkelijk wordt. Zo kunnen we in onze tuinen zorgen voor goed leefgebied door een beheer waarbij er ruimte blijft voor vlinders, zweefvliegen, bijen en andere insecten.

Ook hommels hebben het moeilijk (Bron: Kars Veling)

1. Niet alles kortwieken en wegmaaïen, maar ruimte bieden voor eitjes, rupsen, poppen en volwassen insecten. Het gazon waarop je zit kun je kort maaïen, maar het deel eromheen kan mooi bloemrijk grasland worden.
2. Streef naar veel inheemse planten, dus planten die hier thuishoren. De insecten die gespecialiseerd zijn zullen dat altijd zijn op planten die hier horen.
3. Gebruik geen chemische bestrijdingsmiddelen. Dat klinkt logisch, maar u zult versteld staan over de omzet van de tuincentra wat betreft deze

gifstoffen. Particulieren vormen een heel belangrijke gebruikersgroep van bestrijdingsmiddelen.

4. Beperk de lichtvervuiling. Zorg voor slimme verlichting die niet brandt als het niet nodig is.

5. Beperk het gebruik van synthetische zeep bij het wassen van je auto en de ramen. Veel daarvan spoelt weg en komt zo in ons milieu terecht.

De andere drie punten hebben betrekking op communicatie en voorlichting.

6. Laat zien dat insecten niet alleen maar eng, vies en schadelijk zijn en dat er prima mee valt te leven; sterker nog, ze zijn prachtig en onmisbaar. Word ambassadeur voor insecten en hun bescherming (7).

Het laatste punt, punt 8, gaat over actief worden om je gemeente en andere beheerders meer aandacht te laten hebben voor insecten en een insectvriendelijk beheer. In het verlengde hiervan: stem in maart op een politieke partij die zich actief inzet voor insecten en biodiversiteit.

Hier vindt u [de dertien artikelen van het themanummer van PNAS over insecten en insectensterfte](#).

In dit [gratis boekje staan allemaal tips om de insecten te helpen. Aan de slag voor insecten!](#)

Tekst en foto's: Kars Veling, [De Vlinderstichting](#) (leadfoto: puntzweefvlieg)

Vleermuiskasten in ons koude kikkerlandje vaak oververhit

[Faunus Nature Creations](#) [NatuurInclusief](#)

29-NOV-2020 - Nederland kunnen we allang niet meer bestempelen als koud kikkerlandje. Zomers worden steeds warmer en dan is het belangrijk om oververhitting te voorkomen. Dat geldt ook voor vleermuizen. Helaas blijkt dat bij donkere vleermuiskasten een moeilijke opgave. Het veel gegeven advies om vooral zwarte vleermuiskasten te gebruiken en deze te plaatsen op het zuiden, moet hoognodig herzien worden.

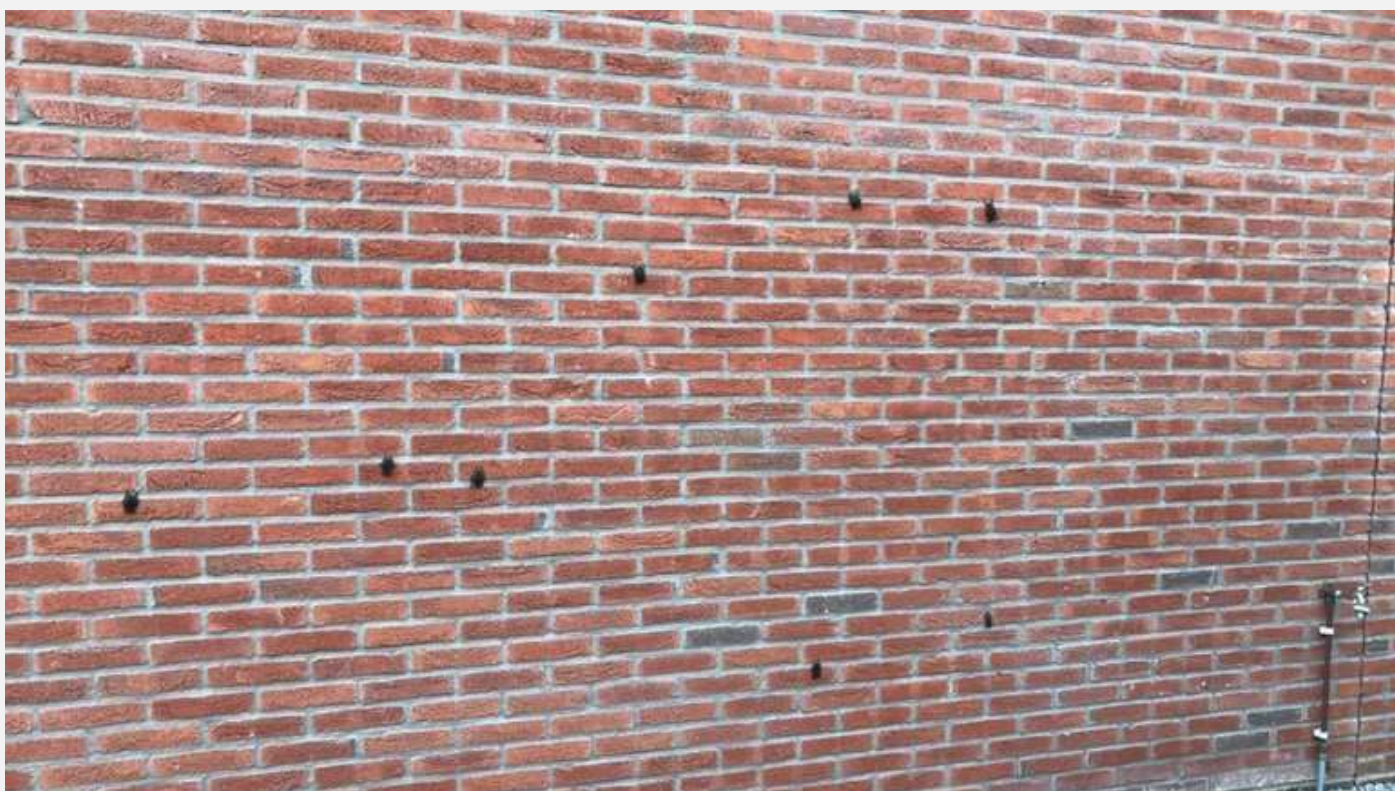
Vleermuiskasten zijn de laatste decennia immens populair geworden. In Nederland wordt meestal geadviseerd om zwarte vleermuiskasten te gebruiken en deze op een zonnige plek te hangen, zodat de kast lekker kan opwarmen. In het zuiden van Europa wordt daarentegen juist geadviseerd om lichtgekleurde kasten te gebruiken. In een aantal warmere regio's, zoals Spanje en Australië, zijn onderzoeken verricht naar het effect van de kleur van een vleermuiskast op de temperatuur binnen in de kast. Uit deze onderzoeken is gebleken dat donkere kasten snel kunnen leiden tot oververhitting en daarmee negatieve gevolgen kunnen opleveren voor vleermuizen. Omdat deze onderzoeken zijn uitgevoerd in landen die qua klimaat niet te vergelijken zijn met Noordwest-Europa, is de vraag: hoe is dat in Nederland? Om te weten welke effecten kleur heeft op Nederlandse vleermuiskasten, hebben Ecologisch adviesbureau Natuur Inclusief, Faunus Nature Creations en Van Hall Larenstein de handen ineengeslagen om een groot onderzoek uit te voeren naar de effecten van kleur en materiaal op het binnenklimaat van vleermuiskasten in Nederland.

Op drie locaties in Nederland zijn proefopstellingen geplaatst met zwarte en beige enkellaagse kasten van houtbeton, Douglas hout en multiplex. Van juli tot en met oktober 2019 is met behulp van dataloggers de temperatuur in de kasten geregistreerd. De meest opvallende resultaten waren:

- Beige vleermuiskasten hadden 70,6 procent minder oververhittingsmomenten dan zwarte vleermuiskasten;
- Zwarte kasten van multiplex en Douglas hout raakten al oververhit bij een buitentemperatuur vanaf 20,5 graden Celsius, zwarte vleermuiskasten van houtbeton bij een buitentemperatuur vanaf 27,5 graden Celsius;
- Oververhitting van zwarte vleermuiskasten kan al plaatsvinden bij slechts vier uur blootstelling aan de zon;

- In alle kasten (ongeacht kleur en materiaal) was de temperatuur kort na zonsondergang weer gelijk aan de buitentemperatuur. De kasten hadden een beperkte capaciteit om warmte vast te houden.

Oververhitting van donkergekleurde vleermuiskasten was in buitenlandse studies al eerder aangetoond, maar uit het Nederlandse onderzoek is gebleken dat oververhitting ook in Nederland een belangrijke rol speelt. Het is daarom aan te bevelen om bij de plaatsing van vleermuiskasten sterk rekening te houden met het gevaar van oververhitting. Donkere vleermuiskasten kunnen daarom beter toegepast worden op plekken waar deze buiten het bereik van de zon hangen, zoals in het bos of onder een ruime dakrand. Omdat donkere kasten binnen een klein aantal uren zon al oververhit kunnen raken, is de oververhitting niet alleen van toepassing op een zuidelijke plaatsing. Wanneer vleermuiskasten aangebracht worden op plekken waar de zon erop kan komen, is het advies om te kiezen voor lichtgekleurde kasten.

Er is sprake van oververhitting als de temperatuur in de kast oploopt tot boven de 40 graden Celsius. Vleermuizen verlaten dan de veilige beschutting van de kast om elders verkoeling te vinden. Buiten de kast zijn ze makkelijke prooien voor roofdieren, zoals katten en vogels. Ook zijn veel gevallen bekend waarbij de vleermuizen de kast niet verlaten, maar in de kast sterven aan de hitte (Bron: Dierenambulance Woudenberg en Omstreken)

Het effect van kleur op het binnenklimaat van diepere kasten met meerdere lagen is nog niet voldoende onderzocht. Aannemelijk is dat ook hierbij in donkere kasten deels (en mogelijk geheel) oververhitting kan ontstaan. Bij het toepassen van meerlaagse vleermuiskasten is het daarom ook belangrijk rekening te houden met de kans op oververhitting en bij twijfel te kiezen voor een lichtgekleurde vleermuiskast.

Ondanks de voortschrijdende inzichten van de laatste jaren is het noodzakelijk dat er nog meer kennis en ervaring wordt opgedaan over de effectiviteit en functionaliteit van vleermuiskasten. Dit resulteert uiteindelijk in meer en betere voorzieningen, iets waar we allemaal naar streven. Duidelijk blijft dat iedere situatie anders is en dat er per situatie bekeken moet worden welk type kast en positionering het best past.

Tekst: Jarno Beijck, Eva Henrard & David Brouwer, [Ecologisch adviesbureau NatuurInclusief](#), [Faunus Nature Creations](#)

Foto's: Terry Lobdell (leadfoto: vleermuiskast); Dierenambulance Woudenberg en Omstreken

Alle damherten in Hoeksche Waard worden afgeschoten

Damherten tijdens de bronstperiode

© Fotograaf AnnaToosvandenHeuvel

Het afschot van [alle damherten in de Hoeksche Waard in Zuid-Holland gaat door](#). Dat heeft de provincie Zuid-Holland besloten. Vorig jaar gaven de dierenbelangenorganisaties Fauna4Life en Animal Rights hun [zienswijze op het voorgenomen besluit](#). Volgens het provinciebestuur zijn een aantal damherten zo'n 20 jaar geleden ontsnapt en is hieruit een verwilderde populatie ontstaan. De organisaties: "Omdat deze damherten 20 jaar geleden zijn ontsnapt, wat overigens niet bewezen is, vindt de provincie het gerechtvaardigd om ze allemaal dood te schieten."

Twintig jaar damherten

De [opdracht van de provincie Zuid-Holland](#) moet zo snel mogelijk uitgevoerd worden. Jagers in de Hoeksche Waard krijgen vijf jaar de tijd om de volledige populatie uit te roeien. Er mag gebruik worden gemaakt van het geweer, honden, kunstmatige lichtbronnen en nachtzichtapparatuur.

In het voorjaar van 2020 zijn er 24 dieren geteld. De provincie verwacht dat de populatie inmiddels is doorgegroeid naar 48 dieren. Omdat het hier om verwilderde (huis)dieren gaat, hoeft er niet eerst gekeken te worden naar alternatieve maatregelen, aldus de provincie. De dierenrechtenorganisaties vinden het absurd dat de provincie Zuid-Holland eerst 20 jaar lang geen actie onderneemt en vervolgens besluit dat het hier om 'verwilderde dieren' gaat die allemaal de kogel moeten krijgen. Het afschot wordt voorgesteld als 'de meest diervriendelijke oplossing'.

“Of het hier nou wel of niet om verwilderde dieren gaat, de provincie had al veel eerder iets kunnen ondernemen. Afschot van gezonde dieren die zich prima handhaven is onacceptabel en het tegenovergestelde van diervriendelijk”, zegt Jessica Smit van Animal Rights.

Eis van evenredige besluitvorming

Ook als het hier wel om verwilderde dieren gaat dan nog mag de provincie niet zomaar overgaan tot het doden van een volledige populatie. Uit de 'eis van evenredige besluitvorming' volgt dat het bestuur altijd de minst vergaande maatregel dient te treffen. Een maatregel die in verhouding staat tot de te dienen belangen, in dit geval verkeersveiligheid en het verminderen van landbouwschade.

Zonder enig onderzoek naar diervriendelijke alternatieven is besloten tot de meest radicale oplossing: het doden van alle damherten. Pauline de Jong van Fauna4life: “De nadelige gevolgen van dit besluit voor de betrokken diersoort zijn onevenredig groot. Er zijn alternatieve maatregelen die kunnen worden getroffen, maar die zijn niet toegepast en worden ook op geen enkele manier voorgeschreven. Dit is onacceptabel.”

Verkeersveiligheid

De provincie stelt dat de populatieomvang bepalend is voor het aantal aanrijdingen. Dit blijkt echter niet uit het besluit. Terwijl het aantal damherten tussen 2015-2020 meer dan verdubbelde, is er geen stijging van het aantal wildaanrijdingen. Gemiddeld gaat het om 1 aanrijding per jaar.

In de provincie, en in de Hoeksche Waard, komen ook reeën voor. Op locaties waar voor een aanrijding van damherten of reeën wordt gevreesd kan actie worden genomen, zoals het plaatsen van hekken en wildroosters of het verlagen van de snelheid. De [Module Hertachtigen](#) van BIJ12 noemt een groot aantal mogelijke maatregelen.

Naar de rechter

Dierenbelangenorganisaties Animal Rights en Fauna4Life stappen gezamenlijk naar de rechter. Zij zullen de rechter vragen het afschot te verbieden in afwachting van de beroepsprocedure.

Bron: Animal Rights & Fauna4Life

Gemiva winkel in het Weetpunt

GEMIVA-SVG GROEP

Samen maken we het verschil

Vogelhuisjes
Kaarsen
Decoratie
Aardewerk
Vogelvoerbakjes
En nog veel meer leuke
dingen voor u huis
U steunt hier Gemiva
het Weetpunt

Contante betaling

Buiten de regio

150.000 biologische bloembollen voor een Rotterdams bijenlandschap

Groene Cirkels heeft 150.000 biologische bloembollen uitgedeeld aan de bijenvallei van Diergaarde Blijdorp en aan groene initiatieven in de stad, zoals stadskwekerij De Kas in Rotterdam Noord, de botanische tuin in Rotterdam Zuid of de Groene Connectie in Rotterdam West. Hiermee is de start gemaakt met een bijenlandschap in Rotterdam.

Het Rotterdamse bijenlandschap is een vervolg op andere bijenlandschappen in de provincie Zuid-Holland, waaronder ons eigen bijenlandschap rond Leiden, Alphen aan den Rijn en Zoetermeer. De provincie heeft de ambitie om van Zuid-Holland een groot bijenlandschap te maken.

Gedeputeerde Berend Potjer: "Rotterdam was voor het bijenlandschap nog een witte vlek op de kaart. Met deze bollen zorgen we ook hier voor meer biodiversiteit." Gedeputeerde Adri Bom-Lemstra vult aan: "Bovendien zorgen ze als ze straks in bloei staan voor een prettiger leefomgeving voor de inwoners én zorgen de perken ervoor dat water sneller weg kan lopen bij heftige regenbuien. Win-win-win."

Zonder bij geen aardbei

Een bijenlandschap is een bloemrijk netwerk van tuintjes, perkjes, bermen, veldjes en terreintjes, dat door de stad heenloopt en waarin insecten nectar en schuilplekken vinden. Iedereen met een bloemrijk stukje groen draagt hieraan bij en dat is hard nodig. Want het gaat niet goed met de bijen, vlinders en zweefvliegen. Veertig procent wordt met uitsterven bedreigd. En dat is slecht nieuws, omdat ze voor zestig procent ons voedsel bestuiven. Dus zonder bij geen aardbei. Ook vormen de insecten op hun beurt weer voedsel voor andere kleine dieren en vogels, die daardoor beter kunnen overleven.

De bloembollen zorgen voor nectar voor de bij in het vroege voorjaar als de meeste planten nog niet bloeien. Om de bij verder te helpen overwinteren, kan ook bijvoorbeeld bloeiende klimop worden geplant. Verder is bij deze actie specifiek gekozen voor biologische bollen. Hierbij ben je ervan verzekerd dat er geen gif in de bollen zit zodat de insecten kunnen overleven.

Een gevarieerde, bloemrijke natuur in de stad is niet alleen goed voor bijen en andere insecten. Meer biodiversiteit zorgt voor een prettige leefomgeving en meer frisse lucht. En groen biedt verkoeling op hete zomerdagen en houdt water vast, zodat regenwater bij hevige buien beter opgevangen wordt.

Samen werken aan meer biodiversiteit

Groene Cirkels, Diergaarde Blijdorp, de Groene Connectie en 1000 stapstenen voor de Bij hebben samen het Rotterdamse bijenlandschap gestart. Dit initiatief sluit aan bij de ambitie van de gemeente om samen te werken aan meer biodiversiteit in de stad en is een eerste stap in de uitvoering van de Rotterdamse Uitvoeringsagenda Biodiversiteit.

Bekijk de video over de start van het Rotterdamse Bijenlandschap:

Groene Cirkels is een samenwerkingsverband tussen overheden, kennisinstellingen, bedrijven en belangenorganisaties die samen natuur en economie in balans brengen en zo werk maken van een gezonde toekomst, een betere leefomgeving en een duurzame economie

Kort Nieuw

Nederland warmt sneller op

De temperatuur in Nederland is in de afgelopen dertig jaar met gemiddeld 1,1 graad Celsius toegenomen. Dat is twee keer zoveel als de gemiddelde toename in de rest van de wereld. Ook is het aantal sneeuwdagen drastisch gedaald ten opzichte van de jaren 80.

Smient nog steeds niet veilig: NMZH bij de Raad van State

Al enkele jaren werken Vogelbescherming Nederland en de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland aan een betere bescherming van de smient in onze provincie. Ondanks een verbod van de rechter op afschot en een NMZH-petitie met bijna 4700 handtekeningen, krijgen deze bijzondere eenden nog steeds niet de bescherming die ze verdienen

Vlinderjaar 2020: geen goed jaar, maar wel een met lichtpuntjes

Het gaat richting jaarwisseling en dat is het moment om terug te kijken. Hoe ging het in 2020 met de dagvlinders? De aanhoudende droogte heeft voor een aantal soorten geleid tot een nog sterkere achteruitgang, maar er zijn ook vlinders die juist van de droogte profiteren. Over het geheel genomen was 2020 geen goed vlinderjaar.

**vrijwilligers
gevraagd!**

M/V

Vrijwilliger worden?

Stichting Natuur & Landschap Zwijndrechtse Waard

**Wij bieden wij u de mogelijkheid aan om een (korte of eendaagse) cursus te volgen.
Er zijn vele mogelijkheden informeer gewoon eens!**

Werkgroep Flora en fauna

Werkgroep Weetpunt

Vogel Werkgroep

Werkgroep natuuronderhoud

Boeren adviseren met erf beleid

**O.a. door het maken en plaatsen van
vogelkasten**

**Gastvrouw of gastheer voor het
“Weetpunt”**

Vogeltellers

**Vogels tellen is leuk en kan eenvoudig
beginnen**

Excursies leiders

Werken in de natuur Hooge

|Nesse/Veerplaat

Folder beschikbaar